

ÖZGEÇMİŞİM

1922 yılının 21 Mayıs'ında Şanlıurfa-Birecik'de Mirkelâmezâde Sami Bey ile Allahverdi'lerden Sabriye Hanımın evladı olarak dünyaya gelmişim.

Birecik, o dönemde, canlı ticarî hareketlerin önemli bir merkezi durumunda idi. Bu hareketi yaratan can damarı Fırat Nehri idi. Kuzey Anadolu'nun bütün ekonomik bereketi ve zenginlikleri bu nehir yolu ile güneyde Basra körfezine taşınmakta; Batı Anadolu'yu Güneydoğu illerine bağlayan ana geçit de bu nehir üzerinden sağlanmakta idi. Birecik'in tam bu akış ve geçiş noktasında kurulmuş bulunması, en büyük şansını teşkil etmekteydi. Bu özel durum kasabada hem ticarî ve ekonomik bir refah hem de canlı, aydın, uyanık, şen bir sosyal hayat yaratmış bulunmaktaydı. Yazlık ve kışlık gazinolarında dinlenebilir sanatçılarla ve gruplarla musiki icraları yapılır, şanolarında İstanbul tiyatro heyetleri temsiller verirlerdi.

Babam Sami Bey, kasabanın bu uyanık, aydın, şen ve de müreffeh niteliklerinin canlı bir temsilcisi halindeydi. O ufak kasabada, devrim günlerinde fötr şapkayı ilk giyen, Latin alfabeyi ilk öğrenenlerin başında gelenlerden idi. Cumhuriyet Gazetesi haftada bir toplu olarak gelir, Türk siyasi ve sosyal hayatının gelişimi, dikkat ve ilgi ile sayfalarından takip olunur idi. Yeri geldikçe Fuzulî , Baki, Nedim, Nabi gibi divan şairlerinden şiirler okur, onlara özenerek mısralar yazardı. Fakat en büyük özelliği bir musiki müptelası oluşu idi. Makam âşina bir musiki âşığı idi. Dokunaklı bir sesi vardı. Klasik musikimizin seçme eserlerini (Mesela "Cana Rakibi Handan", "Nihansın Dideden", "Kederden mi Neden", "Bu İmtida'dı Cevre", "Ağyar ile Sen", vbg. şarkıları) usul ve üslubuna uygun icra ederdi. Klasik musikiye olduğu kadar halk musikisine de meftun bulunmakta idi. Bağlama çalardı. Fırat Nehrine nazır ticaret ofisinin terasında yaz akşamları işret sofrası kurar, şehrin bürokrat, aydın, zevk ve keyf ehli kişilerini bu sofranın etrafında toplayarak, şiir, edebiyat, siyaset ve bilhassa musiki konularında neş'eli nükteli, nekrelî, renklî, ahenklî sohbetlere ufuk açardı.

İstanbul'da, klasik ve de halk musikisi üzerine hangi sanatçı hangi eseri plak yapmışsa, o plak en seri bir şekilde bizim evin borulu gramfonunda dönmeye başlardı. Udî Hrant'ın bir yüzü "Hastayım Yaşıyorum", diğer yüzü ud taksimi olan plak'ı unutmadıklarım arasındadır. Tıpkı, Âşık Veysel ve İbrahim'in "Mecnunum Leylamı Gördüm" deyişinin plak'ı gibi. Fakat unutamadıklarımın ve bugün de yüreğimi derinden yakan ve beni musiki denilen o esrarlı, büyülü, ilahî alemin ta derinliklerine çeken musiki hadisesi, Mukim Tahir'i, Kel Hamza'yı, Cemil Cankat'ı duyduğum, dinlediğim, tanıdığım mest ve gaşyolduğum o anlardır. "Ayağında Kundura", "Kapıyı Çalan Kimdir," "Kışlalar Doldu Bugün", "Aşkın Ne Derin Yareler Açtı", "Hüsnün Ey Dilberi Nadide", "Pencereden Kar Geliyor", "Çiçeklerde Renk Olur" "Kamayı Çaldım Taşa", "Bir Dalda İki Payam".

Bu ezgiler beni maddî hayatın katı dünyasından alıp, manevî ve ebedî hayatın doyumsuz hazlarının kucağına bırakan ruhî mucizeyi yaratan tesirlerdir. Benim ruhî

hayatımı şekillendirip şahsiyetimi geliştiren, işte merhum ve muhterem Babamın sohbet meclislerinde yaratılan bu manevî iklim olmuştur. İlk musiki talimine ben, babamın elime verdiği saz'la başladım.

İlkokulu Birecik'de bitirdikten sonra, 'leyli' olarak Adana Erkek Lisesi'ne yazıldım. Ortaokulu ve lisenin ilk sınıfını orada okuyup, eğitimin kalan bölümünü babamın ticarî faaliyetini nakletmiş bulunduğu İzmir'de tamamladım. Burada, elimdeki bağlamayı ud'a çevirdim. Zengin bir musiki hareket ve faaliyeti olan İzmir'de Türk musikisinin abidevî şahsiyeti Rakım Elkutlu başta olmak üzere, tanıdığım birçok musiki üstadının her birinden ayrı zevkler ve dersler alarak bilgimi geliştirdim. Üniversite eğitimi için gittiğim İstanbul'da kaldığım dört yıl içinde, Türk musikisinin isimleri ebedileşmiş bulunanen yüce yaratıcılarını tanıma müstesna şansına eriştim. Birçoğunun yakınlarında, çevrelerinde bulunup, bazıları ile dostluklar kurarak, mutlulukların en erişilmezlerine ulaştım. Türk musikisinin efsânevî yaratıcılarını yakından görmek, tanımak, seslerini ve ezgilerini duymak, sohbet meclislerinde bulunmak, bazılarıyla tanışıp konuşmak, çirak seviyesinde bir musiki âşıkı olan benim gibi birisi için, ancak Yüce Tanrının lütfu sayılan bir imtiyaz olmuştur. Bu üstaplardan bazılarının isimlerini kaydedersen, bu seviç ve övüncümün kaynağı daha iyi anlaşılır: Sadettin Kaynak, Refik Fersan, Dürrî Turan, Lemî Atlı, Safiye Ayla, Hamiyet Yüceses, Aleko-Yorgo Bcanos, Kadri-İsmail Şençalar kardeşler, Neyzen Tevfik, Sadettin Arel, Hakkı Derma, Nubar Tekyay, Ahmet Yatman, Şükrü Tunar, Fehmi Tokay, Mesut Cemil ve emsalleri!

Bunların içinde biri vardı ki, kalbimdeki yeri ve değeri başka bir özellik taşıır. Kendisini tanımış olmayı ve rahle-î tedrisinde diz çökmüş bulunmuş olmayı, hayatımın en müstesna bir şansı ve şerefi saydığım SELAHATTİN PINAR. Eser yaratmadaki dehası kadar entelektüel bir fikir ve düşünce adamı olmak vasfı ile kendisine hayran olduğum Pınar, bana hocalık yapmak lütfunda ve tevazuunda bulundu. Ondan tambur çalmayı ne kadar öğrendiğimi bilmem, ama O'nun talebesi olmak mazhariyetini ömrümün sonuna kadar bir onur ve gurur tacı olarak başımın üstünde taşıyacağım. Ondan bir hatırayı anekdot olarak buraya naklediyorum; Fuat Edip Baksı, benim lisede edebiyat hocam idi. Bu hocalık giderek bir ağabey-kardeş ilişkisine dönüştü. Öylesine ki, O'nun annesi ile benim annem, derin bir hemşerilik yakınlaşması ile birbirlerini tanımış ve sevmiş bulundular. Ben ilk şiir denemelerimi Baksı'ya gösteriyordum, O'nun beğenisine sunuyordum. "Bağlamamın Telinden" ismini taşıyan ilk şiir kitabım O'nun yazdığı ön sözle çıkmıştı. Baksı üstün yetenekli bir şair idi. Yazdığı bazı şiirleri diğer bir hocam olan Pınar'a götürmekte idim. Pınar bunların arasından evvela musikimizin ölmezleri arasında yerini alan Muhayyerkürdî makamında "Bakışşı Çağırır Beni Uzaktan" şarkısını besteledi. Bunu Hüseyini makamında "Yüklüyüm Dertlerden Yana" şarkısı takip etti. Birbirlerini vasıtamla gıyabî olarak tanıyan hocalarım, şiir ve beste sanatının bu iki devî, İzmir'de, annemin yuvarladığı içli köfteli ziyafet sofrasında, vicahen de tanışmış oldular.

Siyaset Hayatım

Coşkun bir Atatürk milliyetçisi olarak çok faal ve hareketli geçen talebelik hayatımın bir evresi Eminönü Halkevi'ne üye olarak katılmamla başlar. Kültürel ve sosyal faal hayatımı yakından takip eden -o zaman Fakültemizde asistan, sonra Dr. ve profesör olan Tarık Zafer Tunaya, beni başkanı bulunduğu Halkevi Kültür Kolu üyeliğine aldı. Oradaki faaliyetim, o zamanın İstanbul CHP yönetiminin dikkatini çektiğinden, beni CHP'ye davet ve kaydettiler. Yüksek eğitimimi tamamlayıp İzmir'e döndüğümde çok genç bir CHP üyesi idim. 1946 yılından 1972'ye kadar üyelik vasfım devam etti. Bu partinin en alttaki ocak üyeliğinden başlayarak kademeleri atlayıp kurultay delegeliği ve Yüksek Onur Kurulu üyeliğine kadar en üst görevlere çıkmış bulundum. 1961-1977 arasındaki yıllarda, CHP İzmir milletvekili ve Cumhuriyet Senatosu üyesi, İdare Amiri ve Başkanvekili olarak Büyük Millet Meclisinde bulundum. 1972 yılında, İsmet İnönü ile Bülent Ecevit arasındaki mücadelede İnönü'nün yanında ve safında yer aldım. O'nunla birlikte CHP'den ayrılıp, Kemal Satır'la Cumhuriyetçi Parti kurucuları arasında yer alıp, o partinin Genel Başkanvekilliğini yaptım. Parti sonradan kendini feshederek Turan Feyzioğlu'nun Güven Partisine katıldı. Ben tarafsız kaldım. 1977'de kendi arzu ve irademle parlamenter siyasetin dışına çıkmış bulundum.

Yazı, Edebiyat, Musiki Hayatım

İlk şiir denemelerim Çınaraltı ve Tanrıdağ dergilerinde yayımlandı. Sonrakileri "Bağlamamın Telinden" ismiyle bir kitapta toplayarak neşrettim. O ilk yıllardan itibaren bugüne kadar yazdığım yüzlercesi, Türkiye'nin pek çok dergi ve gazetelerinde, ansiklopedi, antoloji ve kitaplarda yayımlandı. Bunların birçoğu en son yayımladığım şahsi ve siyasi hayatımın hatıra ve notlarını taşıyan "Okyanusta Bir Kayık" adındaki hatıra kitabında bulunmaktadır. Bunlardan birini Şanlıurfa'ya ait olanını buraya gururla naklediyorum:

"Kara gözlü ceylan gezer dağında / Ilgıt ılgıt esen yeller konuşur. / Al göğüslü bülbül öten bağında / Mor sümbüller, sarı güller konuşur.

Göğsü siper oldu top'a, kurşun'a / Şehit makberidir basma taşı'na, / O şanlı diyarda adım başına; / öksüzler, yetimler, dullar konuşur.

Bir nur ki;tutuşur, yanar alnında / İmtihan vermiştir vatan yolunda / Gayret zamanında, namus gününde / Mavzer kabzasında eller konuşur

Seher bülbül gül'e geldiği zaman, / Tezeneler tel'e geldiği zaman, / Mukim Tahir dile geldiği zaman / Haleplide şen bülbül'ler konuşur.

İhvanlar hep doldurmuşlar eyvanı, / Sazlarda çalınan Urfa Divan'ı, / Türkü İbrahimî, hoyrak şirvanı / Saz göğsünde dertli teller konuşur.

Kolumu salladım toplar oynadı, / Karataş içinde asker kaynadı, / Yaşasın Urfa teslim olmadı, /Böyle ancak Urfalılar konuşur.

İstanbuldaki eğitim esnasında “Kemal Yolu” adında bir dergi çıkardım. İzmir’e gelince, evvela “Dokuzeylül” adında bir dernek kurdum, sonra aynı adla haftalık bir dergi yayımladım. Daha sonra “Mücadele”ismiyle bir dergi çıkararak, siyasî mücadele hayatını devam ettirdim. Uzun yıllar İzmir’de çıkmakta olan “Anadolu” gazetesine ve Halkevi dergisi olan “Fikirler”e yazılar yazdım. İstanbul’da Tercüman, Son Havadis gazetelerinde, İzmir’de “Yeni Asır”da uzun yıllar köşe yazarlığı yaptım. Bu arada, “Ecevit Ecevit’i Anlatıyor” ,”İnönü Ecevit’i Anlatıyor”, “Atatürkçü Düşünce ve Uygulamada Din Ve Laiklik”, ”Maskeli İkili” ve “Okyanusta Bir Kayık” adlarındaki kitapları neşrettim.

Musiki Çalışmalarım

Sonradan çok beğeni ve ilgi toplayan “Gül ağacı değilem, Her gelene eğilem” diye başlayan şarkımı Pınar’ın yakınında bulunmamın verdiği ilhamla İstanbul’da yaptım. Bir süre suskun kaldıktan sonra, asıl yoğun beste ve güfte çalışmalarım Ankara’daki parlamenter hayatım esnasında olmuştur. Orada çok zengin bir musiki dünyasının bereketli ikliminde şarkı ve saz eseri olarak 150 kadar beste yaptım. Bestelerimin, pek az bir kısmı dışında bütün güftelerini kendim yazdım. Ankara’daki musiki çalışmalarımda üstad olarak musiki bilgisinden çok yararlandığım ve dost olarak gönül sıcaklığından büyük mutluluk duyduğum, musikimizin pek erken ve pek büyük bir kaybı olan Halil Aksoy’u şükran ve rahmetle anıyorum.

1948 yılında başlayan evliliğim büyük bir mutluluk ve bahtiyarlık içinde devam ediyor. Şehnaz ve Mahur adlarında kızlarım, Sami Tuna isminde bir oğlum var. Bunlardan, varlıkları ile hayatımın bu safhasına renk, zevk ve değer taşıyan beş torunum var.

Bu son satırlarla, zahmet, eziyet, darlık ve zorlukları olduğu kadar, şeref, onur, gurur keyf ve mutlulukla da geçmiş bulunan naçiz bir hayatın “Özgeçmiş”ne

“İşte o kadar bu hikâyet / Gerisi düruğ-u bî nihayet”

diyerek son veriyorum.

Necip Mirkelâmoğlu İzmir, 28.08.2009